

**Uchwała Nr XLVIII/20/2018
Rady Powiatu Kościerskiego
z dnia 23 maja 2018 r.**

w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej Powiatu Kościerskiego na lata 2018-2020”.

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1868 ze zm.), w związku z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.)

**Rada Powiatu
uchwala, co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje się „Program Rozwoju Pieczy Zastępczej Powiatu Kościerskiego na lata 2018-2020”, który stanowi załącznik Nr 1 do niniejszej Uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Kościerskiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Tomasz Derra
Tomasz Derra

**STAROSTWO POWIATOWE
W KOŚCIERZYNIE**

Stwierdzam zgodność z oryginałem

dnia 04.06.2018 r.

Odstrony 1-36

SEKRETARZ

Monika Wollik-Litwin
Monika Wollik-Litwin

Załącznik
do Uchwały Nr XLVIII/20/2018
Rady Powiatu Kościerskiego
z dnia 23 maja 2018 r.

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2018 – 2020

Kościerzyna 2018

Na każdym etapie rozwoju dziecka to rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowawczym. Jednakże dokonujące się zmiany społeczne, kulturowe, obyczajowe sprawiają, iż rodzina narażona jest na różnego rodzaju niebezpieczeństwa. Kumulacja niekorzystnych dla rodziny czynników może doprowadzić do jej dysfunkcyjności. Proces ten może przebiegać zarówno na poziomie napięć, istotniejszych konfliktów, określonej deprivacji potrzeb, zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych, jak i na poziomie rozpadu rodziny i wynikać z choroby jej członka, uzależnienia czy trudnej sytuacji materialno – bytowej.

Zmieniająca się rzeczywistość i warunki życia mają wpływ na model polskiej rodziny, który w ostatnich latach uległ przemianom. Mimo nieznacznego wzrostu w ostatnich dwóch latach w dalszym ciągu utrzymuje się niska dzietność rodzin, młodzi ludzie coraz później decydują się na zawarcie związku małżeńskiego, coraz częściej związki mają charakter nieformalny. Nastąpił znaczny wzrost dokonywanych rozwodów. Żyjemy w starzejącym się społeczeństwie. Wprowadzenie rozwiązań w polityce prorodzinnej nadają nowe kierunki zmian i podkreślają znaczenie budowania przyjaznych warunków dla rozwoju polskich rodzin. Niestety sytuacja rodzin uwarunkowana jest nie tylko zmianami demograficznymi. Pozytywnym na ogół procesom zmian społecznych, ekonomicznych, kulturowych towarzyszą nieodłączne zagrożenia. Trudności opiekuńczo-wychowawcze, przemoc i uzależnienia to problemy z którymi rodzina coraz częściej sama nie jest w stanie sobie poradzić.

Wiele badań potwierdza, że dysfunkcyjny system rodzinny charakteryzuje się przede wszystkim: wysokim poziomem chronicznego niepokoju, napiętej atmosfery, strachu, zacieraniem się granic tego, co wolno, czego nie wolno, tego, co ważne i wartościowe oraz bezwartościowe. Charakteryzuje się także niejasnymi, a często również ukrytymi regułami i zasadami zachowania oraz postępowania, sztywnością ról rodzinnych, zanikiem, bądź zagubieniem ich podstawowych sił oraz potencjałów psychofizycznych, a także pozorną wzajemnością, interakcyjnością oraz intymnością.

Rodzinom oraz dzieciom, które się w nich wychowują należy nieść skuteczną pomoc. Pedagodzy społeczni, jako model takiej pomocy wskazują trzy kierunki działań: kompensacja społeczna, profilaktyka wychowawcza i ratownictwo.

Kompensacja jest związana z wyrównywaniem braków środowiskowych i organicznych. Są braki pierwotne, które sprzężone, mogą wywoływać braki wtórne, objawiające się niedoskonałościami rozwoju biologicznego, społecznego, czy kulturalnego. Wyrównywanie braków środowiskowych w stosunku do różnych kategorii może mieć charakter pomocy socjalnej dziecku i rodzinie oraz pomocy wychowawczej.

Profilaktyka w stosunku do rodzin polega głównie na wzbogacaniu wiedzy rodziców o uwarunkowaniach przebiegu procesu rozwoju bio-socjo-kulturalnego dziecka w rodzinie.

II. ZADANIA POWIATU W ZAKRESIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła znaczące zmiany w dotychczasowym systemie opieki nad dzieckiem i rodziną. Wprowadzone unormowania zawierają nowe regulacje w kwestiach dotyczących wspierania rodziny oraz organizacji systemu pieczy zastępczej. System pieczy zastępczej określa jako zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Zadania administracji publicznej w tym zakresie powinny być realizowane we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

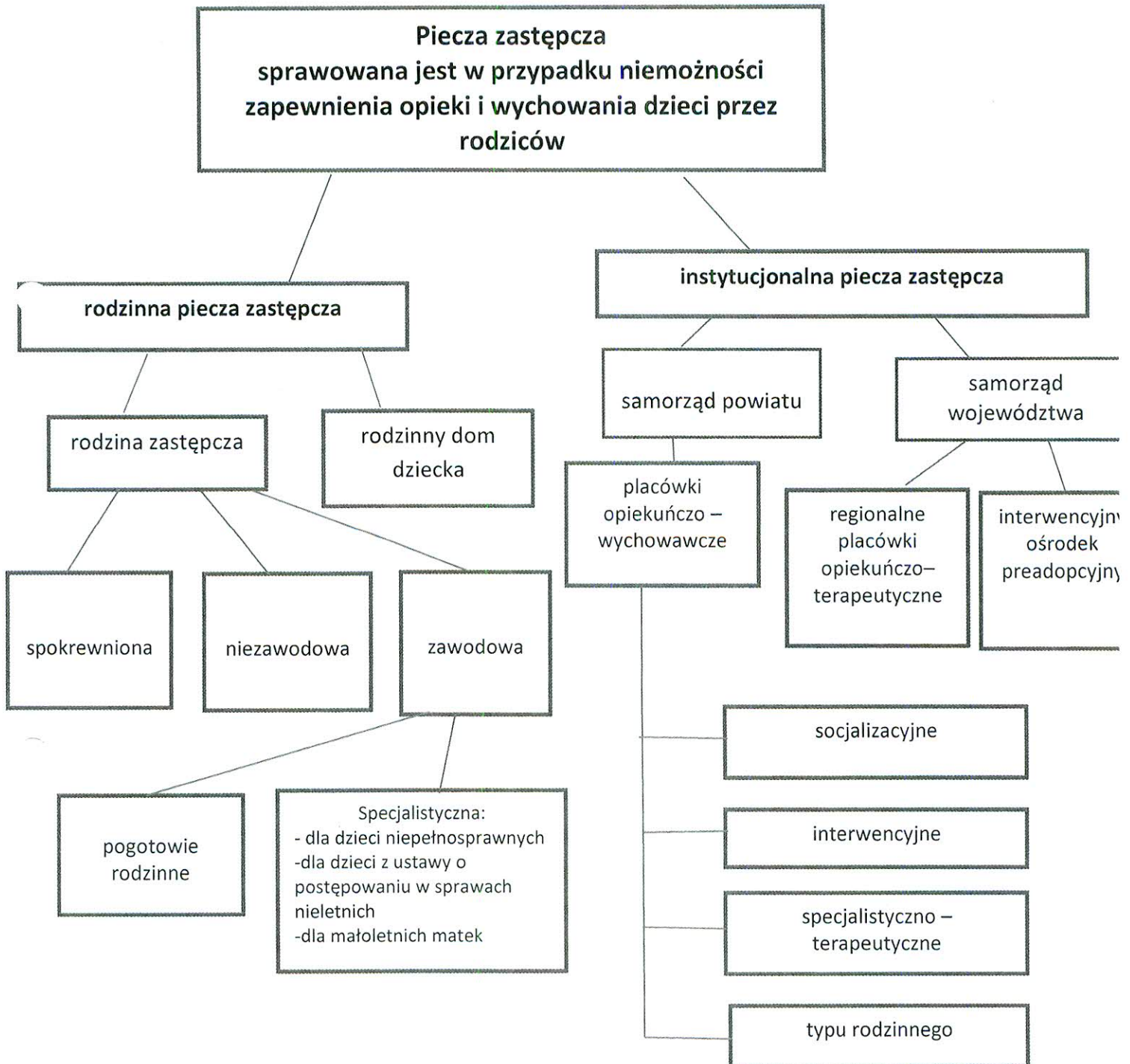
Ustawa nałożyła nowe obowiązki na jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej oraz podzieliła kompetencje. Od 1 stycznia 2012 r. gmina jest odpowiedzialna za pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w tym za poradnictwo specjalistyczne dla rodzin i zapewnienie usług asystentów rodziny. Do zadań własnych gminy należy również tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, a także współfinansowanie pobytu dzieci z terenu gminy w pieczy zastępczej.

Na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu między innymi należy:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej;
2. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
3. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne;
4. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
5. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
6. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;

III. CHARAKTERYSTYKA PIECZY ZASTĘPCZEJ

Struktura pieczy zastępczej w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

- **Rodzina zastępcza**, sprawując osobistą opiekę nad dzieckiem, w wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw.
- **Charakterystyczną cechą rodziny zastępczej jest obowiązek współpracy** - o ile sąd nie postanowi inaczej z rodzicami biologicznymi, szczególnie gdy nie są oni całkowicie pozbawieni władzy rodzicielskiej Organizatorem Pieczy Zastępczej oraz z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.
- **Pełnienie funkcji rodziny zastępczej z mocy prawa, ustaje** z dniem osiągnięcia przez dziecko pełnoletności - wyjątek stanowi sytuacja, gdy osoba pełnoletnia decyduje się na pozostanie w rodzinie do czasu ukończenia nauki w szkole, do której uczęszczała w dniu osiągnięcia pełnoletności.

Każde dziecko ma naturalną potrzebę przynależenia do dwojga ludzi: matki i ojca. Rodzina zastępcza jest dla dziecka szansą, dającą mu możliwość wzrastania w warunkach maksymalnie zbliżonych do naturalnych. Tworzenie rodzin zastępczych opiera się na zasadzie poszukiwania odpowiednich opiekunów i bezpiecznego domu dla konkretnego dziecka.

Podstawowymi zadaniami rodziny zastępczej są:

- osobista opieka nad powierzonym dzieckiem, w miejscu stałego zamieszkania rodziny,
- zapewnienie dziecku warunków rozwoju i wychowania odpowiednich do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju (odpowiednie warunki bytowe, możliwość rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego, możliwość właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, możliwość zaspokajania indywidualnych potrzeb dziecka, w tym także potrzeby wypoczynku i organizacji czasu wolnego),
- współpraca z sądem opiekuńczym, współpraca z jednostką sprawującą nadzór nad przebiegiem rozwoju dziecka oraz warunkami jego życia tj. pcpr/organizatorem,
- informowanie tej jednostki o stanie zdrowia dziecka, jego postępach w nauce i trudnościach wychowawczych, a także o przerwie w sprawowaniu osobistej opieki nad dzieckiem lub jego samowolnym oddaleniu się,
- gromadzenie i przechowywanie dokumentów dotyczących stanu zdrowia dziecka, jego wyników w nauce oraz sytuacji prawnej,
- wspieranie działań w zakresie unormowania sytuacji życiowej i prawnej dziecka,
- podtrzymywanie więzi z rodziną naturalną dziecka.

Rodzina zastępcza przy wykonywaniu swojej funkcji kieruje się dobrem dziecka przyjętego do rodziny i poszanowaniem jego praw do:

1. wiedzy o swoim pochodzeniu,
2. podtrzymania kontaktu z rodziną naturalną oraz z innymi osobami bliskimi,

- b) realizowanie przygotowanego we współpracy z asystentem rodziny planu pomocy dziecku,
- c) umożliwianie kontaktów dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej,
- d) podejmowanie działań w celu powrotu dziecka do rodziny,
- e) zapewnianie dziecku dostępu do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych, obejmowanie dziecka działaniami terapeutycznymi,
- f) zapewnianie korzystania z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Natomiast do zadań Placówki w zakresie realizacji zadań placówki typu interwencyjnego należy:

- a) czasowe zapewnienie dziecku pozbawionemu trwale lub okresowo opieki rodzicielskiej całodobowej opieki i wychowania oraz zaspokajanie jego niezbędnych potrzeb, w szczególności emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych i religijnych,
- b) sporządzanie diagnozy psychofizycznej dziecka ze szczególnym uwzględnieniem przyczyn kryzysu w rodzinie dziecka, powodujących pobyt dziecka w placówce,
- c) przygotowanie planu pomocy dziecku,
- d) umożliwianie kontaktów dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przygotowując reformę i nowelizację ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kierowało się danymi statystycznymi obejmującymi lata 2015-2017. I tak 2016 roku w pieczy zastępczej w Polsce zostało umieszczonych ponad 74 tys. dzieci. To o 2,3% mniej niż w 2015 roku. W ubiegłym roku według wstępnych danych w pieczy zastępczej znajdowało się ponad 73 tys. Oznacza to, że odnotowuje się ogólnopolski spadek dzieci o 2,1% umieszczonych w pieczy zastępczej.

Natomiast w pieczy instytucjonalnej przebywa ok. 24% ogółu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Pozostałe 76% dzieci przebywa w pieczy typu rodzinnego. Dane statystyczne potwierdzają więc utrzymanie pożądanej przewagi formy rodzinnej nad instytucjonalną. Niestety dla resortu jest to zbyt wolne tempo zmian deinstytucjonalizacyjnych w obszarze pieczy zastępczej, a wynika to z ciągle niewystarczającej liczby podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej. NIK stwierdza, że na podstawie badanych PCPR-ów nie ma znaczącego postępu w przechodzeniu z systemu pieczy instytucjonalnej na system opieki rodzinnej. Brak zainteresowanych funkcją rodzin zastępczych według NIK należy upatrywać w kilku aspektach, między innymi w przekroczeniu maksymalnej liczby umieszczanych dzieci w jednej rodzinie, niedostatecznym wsparciu specjalistycznych rodzin funkcjonujących,

-pełniące funkcję pogotowia rodzinnego;

-specjalistyczne dla dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Pieczna rodzinna w Powiecie Kościerskim w większości przypadków charakteryzuje się otwartością na potrzeby i problemy dziecka, empatią i umiejętnością poszukiwania przyczyn problemów pojawiających się u dziecka, cierpliwością, konsekwencją i umiejętnością słuchania, samoorganizacją. Szczególnie rodziny zawodowe, choć nie tylko stawiają na potrzebę okazywania wrażliwości, by umieć dostrzegać i reagować na potrzeby dziecka, okazywania mu miłości, aby czuło się zaakceptowane.

Tabela 1.

Liczba rodzin zastępczych w powiecie kościerskim w latach 2015 – 2017 – stan na koniec grudnia każdego roku / 100%wszystkich rodzin

Rodziny zastępcze	2015		2016		2017	
	L	%	L	%	L	%
Spokrewnione	34	42	34	44	35	49
Niezawodowe	37	46	32	41	25	35
Zawodowe – łącznie	10	12	12	15	12	16
w tym:						
-specjalistyczne	2		2		2	
- o charakterze pogotowia rodzinnego	1		1		1	
OGÓŁEM	81	100	78	100	72	100

Tabela 2.

Liczba dzieci umieszczona w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2015 – 2017 - stan na koniec grudnia każdego roku

Lp. dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych	2015		2016		2017	
	L	nowo przyjęte w ciągu roku	L	nowo przyjęte w ciągu roku	L	nowo przyjęte w ciągu roku
typ rodziny:						
Spokrewnione	53	4	47	5	50	11
Niezawodowe	66	10	57	3	44	5
Zawodowe – łącznie	48	1	45	5	52	14
w tym:						
-specjalistyczne	9	1	9	1	7	1
- o charakterze pogotowia rodzinnego	9	5	4	1	5	2
OGÓŁEM	167	15	149	13	146	30

W obecnym stanie prawnym powiat jest zobowiązany do ponoszenia wydatków na pokrycie kosztów pobytu dziecka w rodzinie zastępczej na terenie innego powiatu, w przypadku gdy miejscem zamieszkania przed umieszczeniem dziecka po raz pierwszy w pieczy

Tabela 4.

Charakterystyka wieku dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w powiecie kościerskim w latach 2015 – 2017 - stan na koniec grudnia każdego roku

Wiek dzieci w latach	Rodziny spokrewnione			Rodziny niezawodowe			Rodziny zawodowe			w tym					
										o charakterze pogotowia rodzinnego			specjalistyczne		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
do 3	2	1	3	3	2	4	9	9	11	1	2	2	6	5	5
4 – 6	2	2	1	5	3	3	6	5	7	1	1	1	1	2	0
7 – 13	20	21	24	22	20	12	19	17	21	7	1	3	0	0	0
14 – 18	22	18	17	20	15	12	11	9	9	0	0	1	1	1	0
18 – 25	7	5	5	16	17	13	3	5	4	0	0	0	1	1	0
Razem	53	47	50	66	57	44	48	45	52	9	4	7	9	9	5

III.2. CHARAKTERYSTYKA INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE KOŚCIERSKIM

Instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie powiatu kościerskiego od 1 marca 2018 roku stanowią dwie Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze w Kościerzynie typu:

- socjalizacyjne (24 miejsca) z miejscami interwencyjnymi (4)

W powiecie kościerskim instytucjonalna piecza zastępcza nad dzieckiem jest administrowana przez Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Kościerzynie w skład którego wchodzi dwie niezależne placówki opiekuńczo – wychowawcze. Podstawowym zadaniem placówek jest zapewnienie całodobowej opieki i wychowania oraz zaspokojenie niezbędnych potrzeb do czasu powrotu dziecka do rodziny lub usamodzielnienia się.

Celem placówek jest zapewnienie dzieciom całodobowej opieki i wychowania oraz zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych, rozwojowych, emocjonalnych, społecznych, religijnych, a także zapewnienie kształcenia. Praca z dziećmi jest prowadzona poprzez realizację indywidualnych planów pracy z dzieckiem (IPP) we ścisłej współpracy z rodziną biologiczną. Praca ta polega na wykonaniu dogłębnej analizy sytuacji dziecka i jego rodziny, a następnie wykonaniu i realizacji indywidualnego planu z dzieckiem i rodziną zmierzającego do osiągnięcia jednego z trzech następujących celów: reintegracji dziecka z rodziną, znalezienie dla dziecka trwałego miejsca w środowisku rodziny adopcyjnej lub zastępczej, usamodzielnienia.

na pewno nie uniknie). Dzieci, które czują się nieakceptowane, poszukują zaspokojenia tej potrzeby w innym środowisku niż rodzinne.

Ważnym zadaniem rodziny zastępczej i wychowawców placówek jest wdrażanie dzieci do przestrzegania norm społecznych i kształtowania w nich pożądanych społecznie zachowań; nauki i przygotowanie do pełnienia ról społecznych. Jest to zadanie tożsame z zadaniami rodziny naturalnej każdego dziecka. W przypadku dzieci w rodzinach zastępczych i placówek zadanie to może być utrudnione, zwłaszcza z powodów pochodzenia dzieci np. ze środowisk niedostosowanych społecznie czy nawet przestępczych.

Głównym celem pracy rodzin zastępczych i placówek w wymiarze kształtowania kompetencji społecznych będzie przywrócenie społeczeństwu dziecka w postaci samodzielnego, dojrzałego, przygotowanego do życia dorosłego człowieka, zdolnego do pełnienia ról społecznych i założenia prawidłowo funkcjonującej rodziny.

Wychowankowie z rodzin zastępczych i placówek w realizacji programów usamodzielnienia mogą liczyć na pomoc i wsparcie różnych instytucji do tego powoływanych między innymi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

W Powiecie kościerskim brakuje zintegrowanego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, który by uwzględniał działania mające na celu przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia po opuszczeniu pieczy zastępczej.

W czasie pobytu w pieczy zastępczej, wychowanek powinien nabyć odpowiednie umiejętności i wiedzę niezbędną do wejścia w dorosłe życie i samodzielnego funkcjonowania. Przygotowanie wychowanków do samodzielnego, dorosłego życia powinno w przyszłości zapobiec ich społecznemu wykluczeniu.

Profesjonalizacja wsparcia wychowanków usamodzielniających się w instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie kościerskim również objęła tendencje do wprowadzenia małych struktur. Każdy wychowanek po ukończeniu 15 roku życia w zależności od Jego rozwoju emocjonalnego, jeżeli nie ma możliwości powrotu do środowiska rodzinnego jest obejmowany pomocą w postaci realizacji przyjętego programu dla usamodzielniających się wychowanków.

Charakterystyką kameralnych placówek jest oferowanie środowiska wychowania maksymalnie zbliżonego do warunków funkcjonowania rodziny oraz danie możliwości wchodzenia w trening samodzielności, polegający na czynnym udziale wychowanków we wszystkich aspektach życia. W przypadku wychowanków z rodzinnej pieczy dzieje się tak naturalnie jak w każdej rodzinie.

Jednym z największych problemów z jakimi borykają osoby usamodzielniające się, opuszczające pieczę zastępczą, są trudności w pozyskaniu we własnym zakresie mieszkania

usamodzielnienie						
Pomoc na zagospodarowanie	5	10	3	9	4	9
Zapewnienie miejsca w mieszkaniu chronionym	0	0	0	0	0	0

Z rodzinami zastępczymi oraz wychowankami opuszczającymi pieczę zastępczą prowadzono pracę socjalną polegającą na wspieraniu rodzin zastępczych przy pomocy pracy koordynatorów. Udzielana była również pomoc prawna i merytoryczna w rozwiązywaniu różnorodnych problemów dotyczących powierzonych dzieci, jak i pełnoletnich wychowanków. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie również jako organizator pieczy zastępczej w powiecie kościerskim sprawując nadzór nad prawidłowym procesem wychowawczym dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i pełnoletnich wychowanków współpracowało z innymi jednostkami pomocy społecznej, sądami i placówkami oświatowymi.

III.4. ANALIZA ZAGROŻEŃ ŚRODOWISK RODZIN NATURALNYCH

W ostatnich latach tendencja umieszczeń w pieczy zastępczej maleje, jednak niestety maleje także liczba kandydatów na rodziny zastępcze. Ta tendencja również ma miejsce w powiecie kościerskim. Natomiast mimo ogólnego spadku umieszczeń w rodzinach, to w powiecie kościerskim udało się w ostatnich 3 latach odwrócić tendencję związaną z umieszczeniami w placówkach w stosunku do umieszczeń w rodzinach zastępczych. Krajowy program pieczy zastępczej wskazuje, iż liczba umieszczeń w instytucjonalnej maleje w stosunku do rodzin zastępczych. Po raz pierwszy w powiecie w 2017 roku udało się przełamać wieloletnią tendencję i tak: w 2016 roku na 33 umieszczenia dzieci ogółem w pieczy -13 dzieci skierowano do rodzinnej formy pieczy, a pozostałe 20 dzieci trafiły do placówek opiekuńczo – wychowawczych. W 2017 roku na 40 umieszczeń ogółem 30 dzieci zostało skierowanych do rodzin zastępczych i tylko 10 dzieci zostało umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Na podstawie uzyskanych danych z ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących w powiecie kościerskim sporządzono analizę rodzin zagrożonych odebraniem dzieci i umieszczeniem ich poza środowiskiem rodzinnym. Tabela przedstawia liczbę takich dzieci. Wskazane przez gminy rodziny najczęściej objęte są już nadzorami kuratorskimi, pracują z nimi również pracownicy socjalni ośrodków pomocy społecznej, asystenci rodzin,

Lp. mieszkańców	Zasoby instytucjonalne/świeńlice szkolne, socjotera SDS.	Lp.rodzin korzystających z pomocy	Perspektywa na 3 lata
22.613	7	1.182	45 rodzin
15.634	12	488	25 rodzin
4.659	9	198	11 rodzin
6.984	5	223	20 rodzin
6.758	4	247	15 rodzeń
6.211	3	395	10 rodzin
3.718	2	408	7 rodzin
4.364	1	128	-
70.941	43	3.269	133 rodzin

IV. WNIOSKI Z ANALIZY PIECZY ZASTĘPCZEJ ZA LATA 2015- 2017 W POWIECIE KOŚCIERSKIM

W Programie wskazano na konieczność podjęcia działań rozwijających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków, a także podnoszących poziom świadczonych usług przez instytucjonalną pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie powiatu. Uchwalenie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015 – 2017 miało pozwolić na pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pieczy zastępczej.

Niestety próby aplikowania środków poprzez składanie kilku projektów nakierowanych na pomoc dzieciom i rodzinom w obrębie tematu pieczy zastępcza nie przyniosły w 2016 roku efektów. Dopiero 2017 rok odmienił sytuację. PCPR w partnerstwie z Związkiem Harcerstwa Polskiego aplikowało wniosek, który przyniósł efekt. Od 2018 roku przez okres 2 lat PCPR będzie realizowało we współpracy z ZHP projekt pod nazwą „Uwierz w siebie- kompleksowe usługi społeczne wsparcia rodziny na obszarze powiatu kościerskiego”. Projekt opiewa na łączną kwotę 2.100.000 zł, z tego wyłącznie na pieczę zastępczą zostanie skierowane niespełna 500.000 zł.

Na działalność związaną z kampanią środki PCPR pozyskał poza możliwościami budżetowymi. Informacje w mediach nie generowały kosztów.

Zadaniem rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej jest stworzenie dziecku stabilnego środowiska zapewniającego odpowiednie wychowanie i opiekę do czasu powrotu dziecka do

		<p>kina grudzień 2016 r. i 2017r. - wyjazdy coroczne (czerwiec) – ‘Zaczarowany Dzień Dziecka’ Osiek</p>
2	<p>Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodziny pomocowej oraz wolontariuszy;</p>	<p>-Opracowano i rozpowszechniono ulotki i plakaty o tematyce rodzinnej pieczy zastępczej, promujących tę formę wsparcia, w lokalnej prasie, w internecie oraz w lokalnej prasie opublikowano artykuły.</p>
3	<p>Prowadzenie procedur kwalifikacyjnych dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodziny pomocowej (w tym: organizowanie stosownych szkoleń);</p>	<p>-Skierowano 4 rodziny (8 osób) oraz 3 osoby samotne na szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej, szkolenie przeprowadzili trenerzy zatrudnieni w Zespole Rodzinnej Pieczy Zastępczej programem szkoleniowym” Razem”, -Przeprowadzono szkolenie uzupełniające dla kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze – 2016 i 2017 – kwalifikacje 2 rodzin, - Szkolenie dla rodzin spokrewnionych 15 rodzin.</p>
4	<p>Wspieranie istniejących rodzin zastępczych poprzez poszukiwanie innych podmiotów, fundacji działających w obrębie pieczy zastępczej, aby aktywizować rodziny, zapobiegać ich wypaleniu i rezygnacji z pełnionej funkcji;</p>	<p>-Organizowanie grupy wsparcia dla rodzin zastępczych 20 spotkań średnio po 12 osób na każdym spotkaniu, - Dla dwóch rodzin zastępczych udało się pozyskać dotację na działalność terapeutyczno – edukacyjną dla umieszczonych w tych rodzinach dzieci na kwotę -Zorganizowano dla rodzin zastępczych spotkanie z lekarzem psychiatrą uczestniczyło łącznie 20 rodzin zastępczych.</p>

2.Podniesienie jakości usług w zakresie rodzinnych form pieczy zastępczej		
Lp.	Zadania	Sposób realizacji
1	<p>Objęcie rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.;</p>	<p>Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracownicy socjalni objęli wsparciem łącznie w 2016-2017 80 rodzin zastępczych oraz 277 dzieci wychowanków tych rodzin. Dokonano łącznie 560 ocen sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej, sporządzono 459 opinii dotyczących dalszego pobytu dziecka w RZ i informacji o całokształcie sytuacji osobistej dziecka i jego rodziny informacje te zostały zespołu zostały przekazane do</p>

3	Stworzenie warunków do możliwości zapewnienia wychowankom udziału w terapii – w tym psychoterapii	- Stworzono warunki do możliwości skorzystania przez wychowanków i ich rodziny pomocy specjalistycznej w tym udziału w terapii. - Placówki posiadają na etacie psychologa - terapeutę
5	Współpraca z asystentem rodziny celem uaktualniania wiedzy o sytuacji rodzinnej wychowanka, umożliwienia podtrzymywania więzi rodzinnych i ewentualnej pracy na rzecz powrotu do domu rodzinnego	-Nawiązywano współpracę z asystentami rodzin biologicznych celem uaktualniania wiedzy o sytuacji rodzinnej wychowanka, umożliwienia podtrzymywania więzi rodzinnych i ewentualnej pracy na rzecz powrotu do domu rodzinnego. - Asystenci uzupełniali wiedzę wychowawców poprzez przekazanie planów pracy rodziny, uczestniczą czynnie w organizowanych zespołach ds. okresowej oceny sytuacji rodziny.

Lp.	4.Wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą	
	Zadania	Sposób realizacji
1	Systematyczne przygotowywanie wychowanków pieczy zastępczej do procesu usamodzielniania	-Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego przez cały okres procesu usamodzielnienia. -Pomoc wychowankom w tworzeniu Indywidualnych Programów Usamodzielnienia
2	Kształtowanie pozytywnego wizerunku wychowanka pieczy zastępczej	-Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, form pracy opiekuńczej, wychowawczej. - Nagłaśnianie w mediach, działalności Stowarzyszenia Rodzin Zastępczych „Dolina Tęczy”
3	Zapewnienie wypłaty świadczeń zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	-Wypłacono 1.723 obligatoryjnych świadczeń na wsparcie wychowanków opuszczających pieczę zastępczą
4	Umożliwianie wychowankom korzystania ze specjalistycznego poradnictwa	-wychowankowie są objęci pomocą koordynatora lub innych pracowników PCPR z ramienia Organizatora pieczy
5	Organizowanie grup wsparcia, psychoedukacyjnych, socjoterapeutycznych, treningów kompetencji społecznych	-Organizowano wsparcie dla wychowanków indywidualne zgodne z potrzebami dziecka.
6	Umożliwienie udziału w projektach, szkoleniach podnoszących kompetencje zawodowe;	-Współpraca w tym zakresie z Młodzieżowym Centrum Kształcenia w Kościerzynie Ochotniczym Hufcem Pracy - Ścisła współpraca ze szkołami szczególnie zawodowymi
7	Współpraca i poszukiwanie organizacji pozarządowych i osób prywatnych mogących wesprzeć wychowanków pieczy w procesie usamodzielnienia;	-Współpraca z osobami, chcącymi udzielać takiego wsparcia. 2016 roku wychowanek został wyposażony w pościel i sprzęt RTV. 2017 inny wychowanek otrzymał wsparcie rzeczowe (meble i sprzęt) pozyskane z darowizny

nich kieruje się prawie wyłącznie dzieci z specyficznymi problemami zdrowotnymi, psychicznymi i innymi zaburzeniami zachowań.

6. W latach 2015-2016 nastąpił dalszy spadek liczby dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych oraz spadek liczby funkcjonujących rodzin zastępczych. Dopiero 2017 rok zatrzymał tendencję spadkową.

7. Brak w Powiecie systemowej pomocy pełnoletnim wychowankom usamodzielniającym się.

8. Brak jest rodzinnych form opieki mogących objąć opieką małoletnie matki z dziećmi.

9. Brak w Powiecie kościerskim placówek wsparcia dziennego.

V. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH W LATACH 2018 – 2020

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie. Na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej, informacji gmin na temat zagrożeń w środowiskach rodzin biologicznych, uwzględniając realne możliwości finansowe powiatu, ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2018 – 2020, jak w poniższej tabeli.

Tabela 10.

Limit zawodowych rodzin zastępczych w powiecie kościerskim na lata 2018 – 2020

Rok	Planowany limit rodzin zastępczych zawodowych, w tym rodzinnych domów dziecka
2018	13/1
2019	13/1
2020	13/2

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> -istnienie stowarzyszenia rodzicielstwa zastępczego - oferta form wsparcia ze strony organizacji i instytucji świadczących pomoc rodzinną - wsparcie dla osób prowadzących rodzinne formy opieki zastępczej -doświadczenie rodzin zastępczych -grupa w wsparcia rodzin zastępczych -satisfakcja z bycia rodziną zastępczą -współpraca z instytucjami na rzecz wychowanków pieczy zastępczej -współpraca z instytucjami na rzecz wsparcia wychowanków instytucjonalnej pieczy 	<ul style="list-style-type: none"> - brak kandydatów na nowe rodziny zastępcze - brak form pomocy mieszkaniowej dla usamodzielnianych wychowanków - brak wolontariuszy - brak środków na działania profilaktyczne - ograniczony dostęp do specjalistycznych form wsparcia - mała ilość organizacji pozarządowych działających w zakresie pomocy dziecku i rodzinie -mała wiedza społeczeństwa o rodzicielstwie zastępczym -obawa przed kontrolami przeprowadzanymi

zastępczej.

- Cel szczegółowy 1.4 – Rozwijanie specjalistycznych form wsparcia dedykowanych dzieciom o szczególnych potrzebach w tym stwarzanie warunków dla zawiązywania się większej liczby rodzin zastępczych i powstaniu rodzinnych domów dziecka.

Zadania niezbędne do realizacji celu:

- Podniesienie świadomości społeczności lokalnej w zakresie wiedzy o rodzinnej pieczy zastępczej – promowanie idei rodzicielstwa zastępczego;
- Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodziny pomocowej oraz wolontariuszy;
- Prowadzenie procedur kwalifikacyjnych dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodziny pomocowej (w tym: organizowanie stosownych szkoleń);
- Wspieranie istniejących rodzin zastępczych poprzez poszukiwanie innych podmiotów, fundacji działających w obrębie pieczy zastępczej, aby aktywizować rodziny, zapobiegać ich wypaleniu i rezygnacji z pełnionej funkcji;
- Objęcie rodzin zastępczych opieką odpowiednią liczbą koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- Umożliwienie korzystania ze wsparcia specjalistycznego (psycholog, pedagog, prawnik, psychiatra dziecięcy) przez opiekunów i wychowanków;
- Zapewnienie wsparcia w postaci wolontariatu i rodzin zaprzyjaźnionych (pomocowych);
- Wspieranie rodzin zastępczych w podejmowaniu działań i współpracy z instytucjami działającymi na rzecz powrotu dzieci do rodzin naturalnych;
- Zacieśnianie współpracy PCPR z OPS w zakresie pracy z rodzicami naturalnymi dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej na rzecz reintegracji rodziny;
- Rozwój kompetencji wychowawczych i opiekuńczych poprzez udział rodzin w szkoleniach doskonalących.

Cel główny 2

Podnoszenie jakości usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej

- Cel szczegółowy 2.1 – Działania na rzecz rozwoju specjalistycznej instytucjonalnej pieczy zastępczej.
- Cel szczegółowy 2.2 – Wzmacnianie potencjału kadry.
- Cel szczegółowy 2.3 – Zapewnienie wychowankom dostępu do pomocy specjalistycznej.

Zadania niezbędne do realizacji celu:

- Doskonalenie kadry wychowawczej placówek;
- Podejmowanie działań w zakresie rozszerzenia specjalistycznej instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- Zapewnienie wychowankom udziału w zajęciach socjoterapeutycznych, psychoedukacyjnych;
- Stworzenie warunków do możliwości skorzystania przez wychowanków pieczy zastępczej i ich rodzin z pomocy specjalistycznej;
- Współpraca z asystentem rodziny, organizatorem pieczy zastępczej celem uaktualniania wiedzy o sytuacji rodzinnej wychowanka, umożliwienia podtrzymywania więzi rodzinnych i ewentualnej pracy na rzecz powrotu do domu rodzinnego;

warunków do ich rozwoju;

Zadania niezbędne do realizacji celu:

- Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, asystentami, szkołami, sądem i innymi instytucjami pomocowymi celem opracowania planów pomocy dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, dokonywania okresowej oceny sytuacji dzieci i oceny opiekunów;
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie budowy jednolitego systemu pomocy pieczy zastępczej;
- Umożliwienie wymiany doświadczeń i integracji poprzez organizowanie grup wsparcia, szkoleń, konferencji i spotkań integracyjnych dla pracowników;
- Współpraca z instytucjami i służbami działającymi na rzecz aktywizacji rodziny naturalnej w celu poprawy własnej sytuacji życiowej, zmiany stylu życia i reintegracji rodziny;

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020 będą środki finansowe:

- z budżetu powiatu kościerskiego,
- z budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- z budżetów samorządów gminnych, zobowiązanych do współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej,
- z budżetów innych powiatów, zobowiązanych do zwrotu wydatków za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej,
- z odpłatności rodziców biologicznych,
- ze źródeł zewnętrznych takich jak Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Europejski Fundusz Społeczny oraz programy i projekty ukierunkowane na wsparcie dziecka i rodziny,

VIII. ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020 będą:

- dzieci przebywające w pieczy zastępczej,
- rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka,
- rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej,
- kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydaci do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców.

IX. REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie, które przy jego realizacji będzie współpracowało z następującymi podmiotami:

- rodzinami zastępczymi,
- rodzinami pomocowymi,

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie będzie przedkładał Radzie Powiatu Kościerskiego roczne sprawozdanie z realizacji Programu, które będzie stanowiło integralną część corocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie.

XI. PODSUMOWANIE

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020 zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia dzieci i ich rodzin. Do realizacji tych założeń niezbędny jest rozwinięty i szybko reagujący system, który zapewni w pierwszej kolejności wsparcie profilaktyczne, a rodzinom stworzy możliwości samodzielnego zmierzenia się z problemami. Takie podejście zwiększy szanse rodziny na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zmiany swojej sytuacji życiowej.

Wsparcie na rzecz rodzin, które w ramach niniejszego Programu oferuje Powiat Kościerski będzie nakierowane w pierwszej kolejności na wykorzystywanie zasobów własnych rodziny oraz jej środowiska, a wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie zmagająca się z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać.

Tak ujęte zadania obligują do stałego wzmacniania oraz podnoszenia efektywności kościerskiego systemu, który opiera się na współpracy i komunikacji pomiędzy organizacjami i instytucjami świadczącymi wsparcie dziecku i rodzinie na terenie Powiatu Kościerskiego.

Niniejszy Program zapewnia realizację zamierzonych działań.

XII. REKOMENDACJE DLA POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2018 – 2020

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej Powiatu Kościerskiego na lata 2018 – 2020 wpisuje się w następujące dokumenty strategiczne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
2. Konwencja o Prawach Dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 ze zm.)
3. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 682)
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 ze zm.)
5. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.)
6. Uchwała nr 943/XLIV/14 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 października 2014 roku w sprawie przyjęcia Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2014 – 2020